

Contra la cultura amable: polítiques per a una democràcia real

Published by [Interacció](#) [1] on 29/08/2025 - 11:12 | Last modification: 27/03/2026 - 08:34

Imaginar no basta: el futur cultural exigeix conflicte, renúncies i una política que reparteixi poder, no només relats.

La cultura, sovint esborrada o reduïda a relat, només manté la seva força quan desafia i disputa poder.

En un moment històric marcat per la policrisi —climàtica, digital, social i democràtica— parlar de cultura implica inevitablement parlar de futur. No com a categoria abstracta, sinó com a horitzó col·lectiu que cal pensar, protegir i co-construir. Aquest és el punt de partida del document de discussió impulsat per IFACCA amb motiu de la 10a Cimera Mundial de les Arts i la Cultura, celebrada el maig del 2025 a Seül. Un text ric, coral i compromès, que convida a repensar els marcs de les polítiques culturals per reconnectar cultura i societat, redistribuir poder i construir relats i pràctiques realment a l'altura del present.

El document —amb aportacions de veus de tot el món, com Jazmín Beirak, Nishant Shah, Marcela Flores Méndez o Mauricio Delfín— parteix d'una desafiant però necessària reflexió: les polítiques culturals, malgrat les bones intencions, sovint acaben beneficiant els sectors més privilegiats, perpetuant desigualtats i reforçant la desconexió entre cultura i ciutadania. Això no és una abstracció: ho veiem en la concentració de recursos en grans equipaments que programen per a públics cada vegada més homogenis, en les convocatòries públiques pensades per actors professionals amb capacitat administrativa i relacional, o en festivals que ocupen l'espai públic sense deixar-hi cap petjada comunitària. El problema no és només de recursos, sinó també de relat, de prioritats i de legitimitat.

Un dels eixos més potents del text és la reivindicació dels drets culturals com a nou paradigma de política pública. Però aquí també cal precaució: aquest llenguatge, un cop institucionalitzat, corre el risc de quedar en mer discurs, neutralitzant el conflicte que sempre acompanya la redistribució de poder. Només cal mirar com moltes estratègies

municipals de “drets culturals” acaben servint per legitimar pràctiques convencionals, mentre els espais crítics i les pràctiques dissidents continuen sense suport. Parlar de drets no garanteix, per si sol, que s’hi arribi. De fet, pot servir per desactivar la dimensió política d’aquestes lluites, transformant-les en procediments tècnics o en declaracions buides.

També és valuosa la crítica a la forma com la transformació digital, especialment amb la irrupció de la intel·ligència artificial generativa, està reconfigurant la nostra relació amb el coneixement, la veritat i la participació. Però la idea que l’amenaça prové només “de fora”, dels algoritmes, és enganyosa. Són les pròpies institucions culturals les que han interioritzat i alimentat aquesta lògica, cedint a les mètriques, al rèdit d’imatge, a la narrativa de la innovació per la innovació. Són les pròpies programacions, discursos i campanyes les que han prioritzat visibilitat sobre profunditat, espectacle sobre relació, immediatesa sobre procés. Les màquines no busquen veritat, però tampoc ho fan les institucions quan només comptabilitzen “impacte”.

El document també subratlla la importància de mantenir viva la tensió entre cultura simbòlica i cultura com a sector productiu, sense deixar-se atrapar pel relat exclusivament econòmic. Aquí també hi ha un punt cec: no es tracta només de reclamar més espai per allò relacional i comunitari, sinó d’assumir que això sovint entra en conflicte amb els interessos dels actors que ara acumulen recursos. Perquè cada vegada que mesurem la cultura només per la seva rendibilitat o per la seva capacitat d’atreure turisme, estem fent desaparèixer pràctiques, llenguatges i subjectes que no caben dins d’aquestes categories.

En definitiva, Trazando el futuro... no és un full de ruta tancat, sinó una invitació a obrir processos. Però també a assumir que aquests processos no seran amables ni indolors. Planteja preguntes i tensions que no tenen respostes fàcils, però que cal afrontar: com garantir que les polítiques culturals no reforcin la polarització? Com construir espais de participació realment transformadors quan això implica perdre privilegis? Com evitar que la cultura sigui instrumentalitzada i recuperar la seva força com a espai de reconeixement i de crítica, fins i tot contra les pròpies institucions que la gestionen?

Per als municipis, aquesta reflexió no és aliena. Ens interpel·la directament: com situem la cultura en l’agenda pública local sense caure en el clientelisme ni en la propaganda? Com garantim que els drets culturals siguin una realitat viva per a tota la ciutadania, no només una pancarta? Quins espais estem disposats a cedir —realment a cedir— a la participació, al pensament crític, a la diversitat de pràctiques i relats?

El document ens recorda que no podem delegar la cultura a l’atzar del mercat ni deixar-la en mans de discursos paternalistes o tecnocràtics. Però tampoc podem fingir que n’hi haurà prou amb convocar la ciutadania i imaginar “horitzons compartits” mentre els mecanismes de decisió i distribució continuïn blindats. Traçar el futur cultural no és només una invitació a pensar junts: és una crida a disputar, a renunciar a privilegis i a assumir que la cultura, quan és viva, remou i incomoda l’ordre establert. Sense aquest moviment, el futur no serà més just: només més previsible.

Referència

IFACCA. (2025). *Trazando el futuro de las artes y la cultura: Documento de discusión*. International Federation of Arts Councils and Culture Agencies. <https://www.artsummit.org/discussion-paper-spanish> [2]

Documents relacionats

IFACCA. (2025, juliol). *Trazando el futuro de las artes y la cultura: Informe de la cumbre*. International Federation of Arts Councils and Culture Agencies. <https://www.artsummit.org/summit-report-esp> [3]

IFACCA. (2025, agost). *Trazando el futuro: la cultura es nuestra brújula: Dossier para MONDIACULT 2025*. International Federation of Arts Councils and Culture Agencies. <https://ifacca.org/what-we-do/knowledge-evidence-and-insight/reports/dossier-para-mondiacult-2025-trazando-el-futuro-la/> [4]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: drets culturals

Tags: pensament cultural

Tags: governança cultural

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: cultura digital

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2025/08/ifacca-discussion-paper>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.artsummit.org/discussion-paper-spanish>

[3] <https://www.artsummit.org/summit-report-esp>

[4] <https://ifacca.org/what-we-do/knowledge-evidence-and-insight/reports/dossier-para-mondiacult-2025-trazando-el-futuro-la/>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/10141>